

др Зоран АРСИЋ, LL.M. (Columbia University)
професор Правног факултета Универзитета у Новом Саду

ПУНОМОЋНИК АКЦИОНАРА ПРЕДЛОЖЕН ОД СТРАНЕ АКЦИОНАРСКОГ ДРУШТВА

Резиме

Компанијско право Србије прихвата, попут многих других законодавстава, амерички концепт пуномоћника. Друштво може да предложи једној или више лица који би обављали улогу пуномоћника, под условом да им акционари дају пуно овлашћење. Акционарско друштво мора да обавести акционаре о чињеницама од значаја за утврђивање постојања сукоба интереса. Правни односи између акционарског друштва, акционара и пуномоћника предложеног од стране друштва су предмет различитих ставова.

Кључне речи: акционари, пуномоћник.

Законом о привредним друштвима из 2011. године омогућено је вршење права гласа акционара преко пуномоћника предложеног од стране друштва. Ова могућност није изричито предвиђена у Закону, али формулација чл. 347 ст. 1 („Ако је у позиву за седницу скупштине акционарима предложено једно или више лица којим акционари могу дати пуномоћје за гласање...“) не оставља простора за другачије тумачење.

У основи се ради о преузимању из америчког права концепта познатог као *проху*, што је појава која није изузетна у другим националним правима континенталног права. У дужем временском периоду је одбијана могућност да друштво утврди или предложи пуномоћника,

да би се тако избегла ситуација у којој управа контролише саму себе.¹ Напуштање оваквог приступа у неким националним правим оцењује се као проблематично,² при чему се указује да је преузимање елемената једног правног система могуће само онда када оба система имају извесне сличности.³ Треба указати да се *проху* критикује и у америчкој литератури, уз оцене да он фаворизује управу, а не акционаре.⁴

У делу теорије поставило се питање квалификације пуномоћника предложеног од стране друштва као организованог, односно институционалног заступања акционара, што би за последицу имало примену правила која се односе на банке које воде збирне или кастоди рачуне (чл. 348). Ово посебно важи за немачко право, будући да нормативно решење упућује на примену правила о обавези банке да чува копије налога, односно пуномоћја у периоду од три године. Ова обавеза банке је предвиђена у домаћем праву (чл. 348 ст. 7), али није предвиђена упућујућа норма у погледу пуномоћника предложеног од стране друштва. С тим у вези указује се да је за институционалног заступника специфично да се налози траже од неутврђеног круга лица. Када се ради о заступању од стране пуномоћника предложеног од стране друштва, оно је усмерено на све акционаре одређеног друштва – круг потенцијалних властодаваца је широк, али не и неутврђен. У погледу овог разликовања указује и да у случају сингуларног заступања инцијатива долази од заступаног акционара. Насупрот томе, у случају институционалног заступања ради се о масовном заступању, као што је то случају у погледу банака.⁵ Спорадично се као критеријум спомиње и интерес за заступање. У складу са тиме се наглашава да код индивидуалног заступања интерес за заступањем има заступани, док код институционалног заступања интерес има заступник. У критици таквог става указује се да је интерес за заступање обостран.⁶ Осим тога, као што смо указали, норматива чл. 347 не предвиђа упућивање на одредбе о заступању преко банака из чл.

1 Gerald Spindler, у: Karsten Schmidt, Marcus Lutter (Hrsg.), *Aktiengesetz*, Köln, 2008, стр. 1556.

2 За немачко право тако Lieberam, Sabine Schmidt, *Die Stimmrechtvertretung im Aktien- und GmbH-Recht*, Siegen, 2010, стр. 110.

3 Оцењује се да то није случај када се ради о вршењу права гласа преко пуномоћника у америчком и немачком праву. Тако: S. Lieberam-Schmidt, *нав. дело*, стр. 111 и тамо наведена литература. Негативан став и Susanne Lenz, *Die gesellschaftsbenannte Stimmrechtsvertretung (Proxy – Voting) in der Hauptversammlung der deutschen Publikums – AG*, Berlin, 2005, стр. 142.

4 Norman Lattin, *The Law of Corporations*, Brooklyn, 1959, стр. 306 и тамо наведена литература.

5 Према S. Lenz, *нав. дело*, стр. 115.

6 Према S. Lenz, *нав. дело*, стр. 115 напомена бр. 526.

348. На основу тога сматрамо да ни у домаћем праву заступање преко пуномоћника предложеног од стране друштва не представља институционално заступање и нема места примени чл. 348.

За разлику од чл. 348 којим се регулише гласање преко банака, на пуномоћника предложеног од стране друштва примењују се општа правила за сингуларног пуномоћника из чл. 344.

Недовољна регулатива, која није изузетак у упоредном праву, узрокује низ сложених питања везаних за институт пуномоћника предложеног од стране друштва.

I Личност предложеног пуномоћника

Одлуку о предложеном пуномоћнику доноси одбор директора.

Недовољна регулатива је узроковала различите концепције у погледу питања ко може бити предложен за пуномоћника од стране друштва.

Према једном приступу који је рестриктиван, само лица која су независна од друштва (адвокати, нотари, ревизори) могу бити предложена за пуномоћника.⁷ Чињеница да су они одабрани од стране друштва, које је са њима закључило уговор и које их плаћа, не значи да је независност ових лица у односу на друштво искључена.⁸ Ово се образлаже тиме што између акционара и пуномоћника постоји уговор о налогу, на основу којег постоји право акционара на давање налога, као и обавеза пуномоћника да води рачуна о интересима акционара.⁹ Лица блиска друштву (чланови управе, запослени) према том ставу, имају конфликт интереса када врше право гласа у погледу сопственог предлога, односно предлога послодавца.¹⁰

Насупрот томе указује се да ризик конфликта интереса постоји у оба случаја¹¹ – како у споменутом случају када се као пуномоћник предлаже лице блиско друштву, тако и у случају када се ради о екстерним лицима, односно о лицима која су независна у односу на друштво. На томе се заснива друга концепција према којој се као пуномоћник може предложити како лице које је независно од друштва, тако и лице које није независно од друштва, пре свега члан органа и запослени у

7 Према Caspar Bunke, „Fragen der Vollmachterteilung zur Stimmrechtsausübung nach §§ 134, 135 AktG“, *Aktiengesellschaft*, бр. 2/2002, стр. 59.

8 Marc Sasse, *Hauptversammlung und Internet*, Berlin, 2002, стр. 122.

9 *Ibidem*.

10 С. Bunke, *нав. чланак*, стр. 59.

11 S. Lieberam-Schmidt, *нав. дело*, стр. 114.

друштву.¹² С обзиром на специфичност положаја лица која нису независна у односу на друштво, према неким гледиштима, треба унети корективни механизам који се огледа у постојању изричитог налога у погледу начина гласања. Без изричитог налога члан органа или запослени, па чак и екстерна лица која су подложна утицају друштва, не могу бити опуномоћени за вршење права гласа.¹³ Овај став се заснива на примени правила о заступању преко банака, о чему је било речи, што је, према немачком праву, на скупштини банке (својој скупштини) могуће само ако постоји изричит налог. Коначно, постоји схватање према којем се полази од нормативног одсуства посебних ограничења у погледу предложеног пуномоћника. Једино ограничење које се примењује је опште ограничење које важи и за сингуларног пуномоћника, према којем члан органа не може бити пуномоћник. На основу тога се као пуномоћник од стране друштва, осим екстерних лица, може предложити запослени, али не и члан органа.¹⁴ Начелно, сматрамо да је овакав приступ прихватљив за домаће право *de lege ferenda* – за пуномоћника предложеног од стране друштва требало би да важе само иста она ограничења као за сингуларног пуномоћника, односно она из чл. 345.

Када је домаће право у питању треба имати у виду да не постоји посебно ограничење у погледу лица које може бити предложено за пуномоћника, и то, како смо показали, није изузетак у упоредном праву. Не примењује се, међутим, ни опште ограничење које важи за сингуларне пуномоћнике из чл. 345. Формулација ст. 1 чл. 347 не садржи забрану за предлагање лица из чл. 345, већ само обавезу друштва да обавести акционаре о постојању сукоба интереса који имају та лица. На тај начин у домаћем праву прихваћен је екстензивни приступ у погледу лица које може бити предложено за пуномоћника, на основу којег и члан органа може бити предложен за пуномоћника. Усвојено решење има недостатке који се, у основи, крећу у два правца. Прво, таквим приступом се омогућева да управа контролише саму себе, о чему је било говора раније. Друго, усвојено решење доводи до парадоксалних ситуација. Акционар, наиме, не може да ангажује директора или члана надзорног одбора, ако је управљања дводомно, као сингуларног пуномоћника (чл. 345 ст. 2), али истовремено може да га опуномоћи у случају да га друштво предложи за пуномоћника. Иста ситуација постоји, када се ради о јавном друштвима, у погледу лица из ст. 3 чл. 345.

12 M. Sasse, *нав. дело*, стр. 127; Dirk Zetzsche, „Die Virtuelle Hauptversammlung“, *Bank- und Kapitalmarktrecht*, бр. 18/2003, стр. 739.

13 G. Spindler, *нав. дело*, стр. 1557 и тамо наведена литература. Супротно: M. Sasse, *нав. дело*, стр. 127.

14 S. Lieberam-Schmidt, *нав. дело*, стр. 116; Timo Holzborn, у: Tobias Bürgers, Torsten Körber, *Heidelberger Kommentar zum Aktiengesetz*, Heidelberg, 2008, стр. 887.

II Правни односи у вези са пуномоћником предложеним од стране друштва

С обзиром на постојање друштва, предложеног пуномоћника и акционара, могуће је разликовање три групе правних односа – један однос постоји између друштва и предложеног пуномоћника, други однос постоји између друштва и акционара и трећи је однос између предложеног пуномоћника и акционара.

1. Однос између друштва и предложеног пуномоћника

Учешће три лица се, према доминирајућем ставу у теорији, објашњава уговором у корист трећег. Између друштва и предложеног пуномоћника постоји уговор у корист акционара. На овај уговор се у домаћем праву примењују правила Закона о облигационом односима. Уговором између уговарача (друштва и предложеног пуномоћника) трећи (акционар) стиче сопствено и непосредно право према дужнику (чл. 149 Закона о облигационом односима). Уговор друштва и предложеног пуномоћника ствара основ за однос предложеног пуномоћника и акционара. Због тога дужник може према трећем истаћи исте приговоре које има према уговарачу. У случају да уговарач није извршио обавезу (на пр. плаћања) приговор неиспуњења уговора дужник може истаћи и према трећем (чл. 151 Закона о облигационим односима). У погледу односа друштва и предложеног акционара, осим Закона о облигационим односима, примењује се и ст. 2 чл. 347 којим је предвиђена обавеза предложеног пуномоћника да обавести одбор директора, односно извршни и надзорни одбор, о постојању свих чињеница и околности од значаја за постојање сукоба интереса и то одмах по сазнању о њиховом постојању.

У погледу природе уговорног односа између друштва и предложеног пуномоћника износе се различити ставови. У делу литературе заступа се мишљење да се ради о уговору о вршењу послова за другог (*Geschäftsbesorgungsvertrag*), што није прихватљиво за домаће право, будући да такав уговор није регулисан у домаћем праву. Постоје и схватања према којима треба разликовати ситуацију у којој је предложени пуномоћник екстерно лице од ситуације када се за пуномоћника предлаже запослени у друштву. У првом случају се прихвата концепција уговора о вршењу послова за другог, док се у другом случају ради о уговору о раду.

У погледу садржине тог уговорног односа од посебног значаја је питање накнаде за вршење послова заступања акционара. Пре свега,

треба ukazати да у домаћем праву налогопримац има право на накнаду за свој труд, изузев ако је другачије уговорено, или произлази из природе међусобног односа (чл. 749 Закона о облигационим односима). С тим у вези су питања дужника обавезе плаћања, висине накнаде, односа према акцијскоправној забрани повраћаја улога, односа према начелу једнаког третмана акционара, као и односа према „забрани куповања пуномоћја“ и „забрани куповања гласова“.

Када је обавеза плаћања у питању, дужник према предложеном пуномоћнику је друга уговорна страна, односно друштво. Недопуштено је уговарање према којем би се као дужник обавезе плаћања накнаде јавио акционар. Ово зато што би се, у том случају, радило о уговору на терет трећег, што је неприхватљиво с обзиром на чл. 148 Закона о облигационим односима према којем уговор ствара права и обавезе за уговорне стране, а да је допуштено у корист трећег установљавање права.

Висина накнаде се утврђује уговором. На основу чл. 761 Закона о облигационим односима, ако другачије није уговорено, друштво дугује накнаду у уобичајеној висини, а ако о томе нема обичаја, онда правичну накнаду. За нека национална права се указује да тарифе које важе у погледу неких професија (адвоката, ревизора, пореских саветника) не обухватају вршење права гласа за акционара у скупштини друштва.¹⁵ Трошкови заступања акционара се утврђују сразмерно томе колико акционара је стварно заступано. Уколико у тренутку закључења уговора није познато колико ће акционара прихватити предложеног пуномоћника, допуштено је утврђивање износа по заступаном акционару. У литератури се препоручује утврђивање фиксног износа за чинидбу коју предложени пуномоћник треба да изврши независно од броја гласова (процена предлога управе), и варијабилног дела у сразмери са бројем заступљених гласова.¹⁶ Указује се, такође, да се накнада може одмерити зависно од тога да ли је пуномоћ ограничена само на давање гласа, или обухвата права везана за учествовање у скупштини (дискусију, питање). С тим у вези указујемо да је у чл. 344 ст. 2 предвиђено да пуномоћник има иста права у погледу учешћа у раду скупштине као и акционар који га је овластио.

Један од основних принципа права акционарских друштава је забрана враћања улога, што је прихваћено и у домаћем праву (чл. 60).¹⁷ Формулација норме се односи само на акционара, али, под одређеним условима, обухвата и чинидбе друштва учињене трећем. То су ситуације

15 За немачко право тако S. Lenz, *нав. дело*, стр. 352.

16 S. Lenz, *нав. дело*, стр. 352.

17 Детаљније о забрани повраћаја улога: Арсић Зоран, „Забрана враћања улога акционарима“, *Право и привреда*, бр. 5–8/2002, стр. 121–127.

када је чинидба друштва извршена лицу које заступа акционара, као и када се пријем чинидбе друштва од трећег може урачунати акционару. С тим у вези се може поставити питање плаћања накнаде предложеном пуномоћнику, с обзиром да заступање у погледу вршења права гласа није посао друштва, него акционара.¹⁸ Да би се избегла примена забране повраћаја улога с обзиром да друштво сноси трошкове заступања преко предложеног пуномоћника, потребно је регулативу из чл. 347 третирали као законом установљени изузетак, што би било у складу са чл. 60 ст. 2 („друга плаћања која се врше у складу са овим законом“). Овоме треба додати да би другачије уговарање између друштва и предложеног пуномоћника, према којем би трошкови теретили акционара, представљало уговор на терет трећег, о чему је било говора раније.

Плаћање накнаде предложеном пуномоћнику треба сагледати и у односу на принцип једнаког третмана акционара (чл. 269), према којем се сви акционари под једнаким условима третирају на једнак начин.¹⁹ Ради се о томе да трошкови ангажовања предложеног пуномоћника терете друштво, мада само неки акционари имају корист од тога. Акционари који су присутни на седници скупштине, као и акционари који су ангажовали сингуларног пуномоћника, немају корист од чинидбе друштва. С тим у вези треба указати да је свим акционарима понуђена могућност заступање од стране предложеног пуномоћника, као што сви акционари имају могућност да лично присутвују скупштини. Имајући то у виду закључује се да нема повреде принципа једнаког третмана акционара, приликом плаћања од стране друштва накнаде предложеном пуномоћнику.²⁰

„Забрана куповања гласова“, односно „забрана куповања пуномоћја“ је предвиђена као прекршај физичког лица (чл. 587 ст. 1). За разлику од неких решења у упоредном праву,²¹ као починилац је предвиђено само физичко лице и то само за нуђење или давање новчане или друге користи, а не и за примање. Недовољно добра је и формулација „гласа или не гласа на одређени начин“.²² У сваком случају извршни директор као статутарни заступник друштва које је закључило уговор и које плаћа накнаду не може давати налоге за вршење права гласа предложеном пуномоћнику.

18 S. Lenz, *нав. дело*, стр. 347-348.

19 Детаљније о једнаком третману акционара: Арсић Зоран, „Право на једнак третман акционара“, *Право и привреда*, бр. 5-8/2004, стр. 80-86.

20 Тако и S. Lenz, *нав. дело*, стр. 352.

21 Тако на пр. у чл. 405 немачког *Aktiengesetz*-а.

22 Треба: „гласа на одређени начин или не гласа“.

2. Однос између друштва и акционара

У погледу односа између друштва и акционара у чл. 347 ст. 1 предвиђена је само обавеза друштва у случају да је предложен пуномоћник да о томе обавести акционаре у позиву за скупштину уз навођење података о сукобу интереса. Навођење података о сукобу интереса је од значаја, с обзиром да акционар мора знати релевантне податке за доношење одлуке да ли ће користити услуге предложеног пуномоћника. С тим у вези треба указати да постоји схватање према којем је довољно да позив садржи назнаку да је предложен пуномоћник, али није неопходно навођење његовог имена, при чему акционари морају бити у могућности да то сазнају од друштва.²³ Сматрамо да такав приступ није прихватљив за домаће право, с обзиром на обавезу навођења података о сукобу интереса, што се везује за одређену личност – неки од предложених пуномоћника могу имати сукоб интереса, док код других то не мора бити случај.

Из формулације је јасно да друштво нема обавезу да омогући акционарима вршење права гласа преко предложеног пуномоћника („Ако је у позиву...“). Оно је слободно у одлучивању да ли ће предложити пуномоћника. Ипак, указује се да постоји фактичка принуда.²⁴ Из законске формулације јасно следи да друштво може предложити и више лица за пуномоћнике акционара.

Према догматици уговора у корист трећег однос између друштва и акционара је валутни однос, који показује због чега је уговорач (друштво) закључио уговор у корист трећег (акционара). Између акционара и друштва постоји члански однос. Будући да валутни однос не мора бити уговорне природе, указује се да је чланство природа валутног односа.

3. Однос између предложеног пуномоћника и акционара

Највише дилема изазива однос између предложеног пуномоћника и акционара. Према догматици уговора у корист трећег однос између акционара као трећег и предложеног пуномоћника као дужника је однос извршења из уговора у корист трећег. Као што смо већ указали, акционар има према предложеном пуномоћнику непосредан захтев за вршење права гласа у скупштини.

Насупрот томе, указује се да је заступање по правном послу (пуномоћство) засновано на уговору између пуномоћника и акционара (уговор о налогу) и једностраној изјави воље коју представља

23 S. Lenz, *нав. дело*, стр. 367.

24 Према: S. Lenz, *нав. дело*, стр. 453.

пуномоћ. Према томе, између предложеног пуномоћника и акционара мора постојати основни однос, који је уговорне природе и представља уговор о налогу. Постојање овог уговора је неспојиво са конструкцијим уговора у корист трећег. Ради се о томе да акционар као трећи, с једне стране може аутоматски поставити захтев према дужнику на основу уговора између друштва и предложеног пуномоћника, док, с друге стране постојање понуде коју акционар треба да прихвати, указује на неприменљивост правила о уговору у корист трећег. Однос извршења (између акционара и предложеног пуномоћника) код уговора у корист трећег је одређен основним уговорним односом између друштва и предложеног пуномоћника и акционар нема никакав утицај на то.²⁵ Насупрот томе, код постојања уговора о налогу између предложеног пуномоћника и акционара садржину уговора утврђују уговорне стране. При томе је обим пуномоћја утврђен од стране акционара као даваоца пуномоћја.²⁶ Постојање два уговорна односа – између друштва и предложеног пуномоћника и између предложеног пуномоћника и акционара – значи да се ради о два независна правна односа. Зато се приговор из једног односа не може истаћи у оквиру другог. У случају да друштво не изврши своју обавезу према предложеном пуномоћнику (на пример, обавезу плаћања), ако се ради о уговору у корист трећег, предложени пуномоћник приговор неизвршења уговора може истаћи не само према друштву, него и према акционару. За разлику од тога, ако се ради о два уговора овај приговор се може истаћи само према другој уговорној страни. У погледу вредновања ова два приступа указује се да није пожељно да могућност вршења права гласа преко предложеног пуномоћника зависи од односа који постоји међу трећима. Имајући у виду интересе акционара, закључење сопственог уговора, а не коришћење односа међу трећима, је жељено и намеравано.²⁷

У концепцији постојања два уговора могуће је да уговор између друштва и предложеног пуномоћника буде поништен, или раскинут због неизвршења (обавезе плаћања). У том случају, због независности два уговорна односа, уговор између предложеног пуномоћника и акционара, као и пуномоћје издато на основу њега, остају на снази. У том случају сматрамо да пуномоћник има статус сингуларног пуномоћника и на њега се примењују ограничења из чл. 345.

За закључење уговора између предложеног пуномоћника и акционара потребно је постојање понуде и прихвата понуде. Једина комуникација која постоји према акционару је позив за скупштину,

25 S. Lieberam-Schmidt, *нав. дело*, стр. 138.

26 *Ibidem*.

27 S. Lenz, *нав. дело*, стр. 386.

који шаље друштво акционару и који се, према тим схватањима, третира као понуда за закључење уговора. Проблем у вези са овим огледа се у чињеници да су уговорне стране код овог уговора акционар и предложени пуномоћник, а не акционар и друштво. У погледу решавања овог питања разликују се два приступа.

Прво решење се заснива на томе да је друштво заступник предложеног пуномоћника.²⁸ У првој варијанти, слање формулара пуномоћја од стране друштва представља понуду акционару, док повратно слање пуномоћја друштву од стране акционара представља прихват понуде за закључење уговора. Друштво, према овој концепцији, даје сопствену изјаву воље у име предложеног пуномоћника. Овлашћење за заступање друштво изводи из уговора које је закључило са предложеним пуномоћником. Прихватање понуде и давање пуномоћја се дашавају заједно. Друштво је заступник и са пасивне стране, као прималац изаве воље у име предложеног пуномоћника. У другој варијанти слање пуномоћја није понуда, него позив на понуду (*invitatio ad offerendum*).²⁹ Понуда за закључење уговора долази од стране акционара и огледа се у слању друштву попуњеног пуномоћја. Такав предлог предложени пуномоћник мора да прихвати на основу уговора закљученог са друштвом. Изјава о прихватању је непотребна. Воља за прихватањем се огледа у обради формулара пуномоћја и касније у извршењу налога од стране пуномоћника.

Друго решење се заснива на ставу да сазивање скупштине не представља правни посао. Последишно, позив упућен акционарима није изјава воље, већ обавештење.³⁰ Ради се фактичкој радњи, која, за разлику од изјаве воље, нема правне последице. У том случају друштво не узражава своју вољу према акционару. Оно поступа, не као пуномоћник, него као гласник и преноси акционару изјаву воље предложеног пуномоћника.³¹ Позив за скупштину по правилу, осим информације о скупштини, укључив и информацију о предложеном пуномоћнику, садржи и формулар пуномоћја са могућношћу давања налога, као и напомене о томе да је омогућено електронско давање пуномоћја. Ово слање формулара пуномоћја види се као понуда предложеног пуномоћника акционарима за вршење права гласа у скупштини, коју преноси друштво као гласник. Прихват понуде, према овом схватању, представља повратно слање пуномоћја. Ово важи како за случај да акционар пошаље пуномоћје друштву, када је друштво гласник предложеног пуномоћника

28 S. Lenz, *нав. дело*, стр. 388.

29 Према: S. Lenz, *нав. дело*, стр. 388.

30 S. Lieberam-Schmidt, *нав. дело*, стр. 136.

31 S. Lieberam-Schmidt, *нав. дело*, стр. 137.

у погледу пријема, тако и за случај да је пуномоћје послато предложеном пуномоћнику.³²

Закључењем уговора између предложеног пуномоћника и акционара, предложени пуномоћник стиче основну обавезу да врши право гласа у складу са добијеним налозима. При томе треба имати у виду да акционар нема обавезу давања налога. Ово важи како за случај сингуларног заступништва (чл. 344 ст. 14), тако и за случај институционалног заступања (чл. 348 ст. 4). У оба случаја није изричито предвиђено одсуство ове обавезе, али су регулисане ситуација када акционар није дао налог. На основу тога јасно следи закључак да акционар нема обавезу давања налога. Постојање обавезе давања гласачке изјаве у складу са добијеном налогом је основ за различита тумачења. У вези са разликовањем пуномоћника од гласника, треба указати на постојање схватање према којем заступник са изричитим налогом у гласачком односу иступа као квази гласник. Ипак, указује се да се и у таквој ситуацији ради о заступнику, с обзиром да он изјављује своју вољу, а не преноси туђу вољу.³³ Опредељење у погледу овог питања је од значаја за разматрања која следе.

У случају одсуства налога отварају се одређена правна питања. Пре свега, уколико би се прихватио мањински став према којем је од друштва предложено лице гласник, а не заступник, у случају одсуства налога не постоји изјава воље коју он треба да пренесе. У таквој ситуацији његово држање у скупштини је пасивно, односно изостаје давање гласачке изјаве у скупштини.³⁴ За случај да се прихвати концепција према којој се овде ради о заступању, односно да предложено лице у својству заступника даје сопствену узјаву воље, отвара се питање како он треба да гласа. Ово је везано за раније споменути проблематику квалификације предложеног пуномоћника као сингуларног или институционалног заступаника. Као што смо раније указали сматрамо да се ради о сингуларном заступању и тада се примењује чл. 344 ст. 14 – предложени пуномоћник треба да гласа савесно и у најбољем интересу акционара. Насупрот томе, ако би се прихватило схватање према које се овде ради о институционалном заступању, требало би применити чл. 348 ст. 4 – предложени пуномоћник треба да гласа у складу са предлогом који је сам дао акционару, или у складу са предлозима одбора директора, односно надзорног одбора ако је управљање дводомно.

32 *Ibidem.*

33 G. Spindler, *нав. дело*, стр. 1560.

34 Тако: S. Lieberam-Schmidt, *нав. дело*, стр. 143.

Zoran ARSIĆ, Ph.D, LL.M. (Columbia University)
Professor at the Faculty of Law University of Novi Sad

SHAREHOLDERS PROXY

Summary

Company law of Serbia adopts, as many other national legislations, US concept of proxy. Company may designate one or more persons who may serve as proxy, provided shareholders authorized them. Company must notify shareholders about circumstances which may cause conflict of interests. Legal relations between company, shareholders and persons who serve as proxy are subject to different opinions.

Key words: *shareholders, proxy.*